

Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám

Zápis č. 3

Pracovní skupina Bydlení

dne 13. května 2015, Magistrát města Brna, Dominikánské nám. 1,
zasedací místnost Podkova

Přítomni:

dle prezenční listiny

Program:

1. Zahájení
2. Přehled identifikovaných problémů
3. Analytické podklady - výstupy
4. Příprava workshopu s Katherine Gale - práce ve skupinách
5. Shrnutí

1. Zahájení

Poradu Pracovní skupiny zahájil Mgr. Tomáš Jurčík, který přítomné přivítal a předal slovo ideovému vedoucímu PS Bydlení Mgr. Janu Snopkovi.

2. Přehled identifikovaných problémů

Úvodem Mgr. Snopek vytýčil dva hlavní problémy v řešené oblasti:

- nedostatek vhodných bytů pro osoby vyloučené nebo ohrožené sociálním vyloučením
- finanční nedostupnost bydlení pro tuto cílovou skupinu

3. Analytické podklady - výstupy

Mgr. Jan Snopek znovu požádal přítomné o dodání případných dalších podkladových materiálů důležitých pro práci PS a poté shrnul informace, které shromáždil z dosud dodaných dokumentů – aktuální rozdělení problematiky:

- a) ubytovny
- b) azylové bydlení
- c) další situace

Ad a) Sčítání bylo provedeno na 27 ubytovnách, rodiny s dětmi žijí pouze na třech z nich – celkem 784 osob, z toho 215 žen a 95 dětí. Z podkladů Úřadu práce vyplývá, že do 82 ubytoven bylo vypláceno 751 doplatků na bydlení, není však jasné, kolik to zahrnuje rodin s dětmi. Z materiálu Krajské hygienické stanice, která dostává ke schválení provozní řády ubytoven, vyplývá, že z 28 ubytoven, jež byly zatím řešeny, bylo schváleno 12 řádů a 16 je dosud v řízení. Zatím se nestalo, že by bylo vydáno záporné stanovisko. Dle odhadu kurátorů

žijí na ubytovnách i rodiny s dětmi, je však řada takových, které nepobírají dávky. Není rovněž jasné, jak dlouho na ubytovnách rodiny pobývají, protože se někdy stěhují. PS se shodla, že by bylo třeba vyžádat si od ÚP další údaje, např. počet vyplacených doplatků na bydlení, počet rodin, kterým jsou vypláceny, po jak dlouhou dobu apod. Bc. Milota rovněž poukázal na problematiku dětí, které se nemohou vrátit z institucionální péče kvůli špatným bytovým podmínkám. Pí Křištofová připomněla, že dávky jsou vypláceny nejen do zkolaudovaných ubytoven, ale také do bytových domů – příspěvky na bydlení (např. na ulici Markéty Kuncové)

Ad b) V roce 2014 bylo v azylových domech v Brně 719 osob, z toho 209 žen a 208 dětí. Azylový dům pro rodiny provozuje Armáda spásy (ul. Staňkova). Mgr. Snopek navrhl obrátit se s žádostí o poskytnutí údajů na provozovatele těchto zařízení.

Ad c) Mezi další situace spojené s bydlením patří nejisté nebo nevyhovující bydlení (přechodné bydlení u příbuzných nebo přátel, bydlení bez právního nároku, výpověď z nájemního bytu, ztráta vlastnictví bytu, obydlené neobyvatelné byty atd.). Co se týče nekvalitního bydlení a bydlení v přelidněných bytech, normy v ČR v současné době nejsou, ale orientačně lze používat kritéria užívaná před rokem 1989, tj. cca 8 m²/osobu. Dle odhadu odborníků v podmínkách přelidnění žijí v Brně stovky osob. Mgr. Lahoda podotkl, že počty osob žijících v bytech bez právního důvodu jdou do tisíců.

4. Příprava workshopu s Katherine Gale - práce ve skupinách

Další část setkání uvedl Š. Ripka, Ph. D. Připomenul, že příští setkání PS Bydlení se uskuteční ve čtvrtek 21. května 2015 od 10:00 hod. na Malinovského nám. 3 a jeho náplní bude přednáška a následný workshop s americkou expertkou Katherine Gale. Dnešní setkání by mělo být přípravou na workshop. Mgr. Gregorová uvedla, že zastupuje Kancelář strategie města, která má na starosti Strategii pro Brno. V této souvislosti jí není jasné, co je cílem této PS, protože Strategie pro Brno je už nějak nastavená a mělo by se spíš zjišťovat, proč není naplňována. Domnívá se, že expertku bude hlavně zajímat, proč lidé chodí bydlet do ubytoven, proč je systém tak špatně nastaven, že je k tomu „nutí“. Možná bychom si měli hlavně my říct, proč?

Mgr. Snopek vysvětlil, že budeme identifikovat bariéry, které zapřičiňují, že se lidé nedostávají do volných bytů. Ani v různých dokumentech není situace popisována stejně, různí autoři vidí problémy v odlišných příčinách... Mgr. Vašková (OIEF MMB) konstatovala, že chybí především politická vůle situaci řešit – „nikdo si nechce nikoho znepřátelit“. Pokud strategii (sociálního začleňování) neschválí Zastupitelstvo města Brna, PS nic nezmůže. Š. Ripka odvětil, že toto je právě jeden z důvodů, proč se bydlení řeší i nezávisle na KPSVL. Mgr. Gregorová doplnila, že je nezbytné, aby experti přenášeli získané poznatky i mezi jednotlivými pracovními skupinami. Mgr. Snopek sdělil, že toto již funguje prostřednictvím Ing. Lesáka (Agentura pro sociální začleňování).

Ing. Kalášková upozornila, že by paní Gale měla být obeznámena i s právním prostředím u nás. Např. ve Vídni nejsou vůbec k vidění bezdomovci na ulicích, protože policie má možnost takovým osobám zajistit základní bydlení a současnou asistenci tak, aby si bydlení udrželi, našli si zaměstnání atd. V ČR tato možnost není, protože bez souhlasu dané osoby nelze nikoho nikam přemísťovat. Mgr. Snopek dále upozornil, že s paní Gale se bude řešit problematika rodin s dětmi, které se „na ulici“ příliš nevyskytují.

PS byla pro tentokrát rozdělena na 3 podskupiny, z nichž každá se bude zabývat samostatným okruhem problémů:

- 1) bariéry získávání bydlení pro rodiny bez domova s dětmi – Mgr. Snopek
- 2) problémy rodin ohrožených ztrátou bydlení – Bc. Milota
- 3) služby pro tyto rodiny – Š. Ripka, Ph. D.

Podskupina 1 - bariéry získávání bydlení pro rodiny bez domova s dětmi

finanční prostředky – neochota ÚP poskytovat dávka MOP

- kauce, provize
- výše nájemného (často nepokrývají dávky ani u městských bytů – velké byty)
- jednotlivé městské části – fixní cena za m² (ÚMC Brno-střed – obálková metoda?)
- bariéra - podmínka bezdlužnosti (celoměstská pravidla)
- v některých městských částech stačí řádné plnění splátkového kalendáře
- někteří občané ztrácí nárok na sociální dávky v důsledku vyloučení z evidence ÚP
- absence finanční gramotnosti
- byty na opravu vlastními náklady
- dluhy poskytovatelům energií

nefinanční bariéry

- kritéria pro přidělování bytů jsou nesrozumitelná (nejednotná, různá v jednotlivých MČ) – změna by však vyžadovala změnu Statutu města Brna
- povinnost předem doložit určitou výši příjmů
- nastavení kritérií tak, aby eliminovala „nežádoucí“ nájemníky, garancí by mohlo být doporučující stanovisko sociálních pracovníků a těch, kdo s klienty mají zkušenosti
- absence politické vůle

Mgr. Hežová kladně ohodnotila postup Armády spásy, která přidělí klientovi byt, aby se o něj staral, pečoval a vylepšoval jej a pokud se osvědčí, dostane po čase řádnou nájemní smlouvu.

Podskupina 2 - problémy rodin ohrožených ztrátou bydlení

- většina bariér se týkala finanční stránky
- závislosti – vysoké riziko ztráty bydlení
- dlužníkovi nelze nabídnout menší nebo levnější byt, má-li dluh
- aktivní vyhledávání těch, kteří pomoc potřebují
- vytvoření systému efektivního předávání informací
- drahé nájemné generuje vysoké dluhy
- fungování sousedských vztahů (pokud v domě nefungují, bývají často romské rodiny označovány za viníky, i neprávem)

- spolupráce aktérů je velmi špatná
- provedení revize smluv MČ a správ nemovitostí

Pí Křištofová zdůraznila, že zásadní překážkou pro řadu žadatelů je diskriminace Romů. Rovněž padla otázka, zda se pronajímatelé ptají žadatelů o byt na trestní rejstřík, na bezdlužnost atd. Místostarosta MČ Brno-Královo Pole Bc. Valenta doplnil vlastními zkušenostmi: když nastěhuje do bytového domu romskou rodinu, byt' slušnou, ostatní nájemníci si chodí na úřad stěžovat – byla by nutná osvěta!

Mgr. Gregorová připomenula také problematiku práce s rodinami, kterým byly děti odebrány. Ing. Kalášková upozornila, že diskriminováni nejsou jen Romové - ze zákona se nesmí sledovat, zda se jedná o Romy. Znevýhodnění jsou všichni, kdo nejsou schopní se ekonomicky orientovat. Mgr. Hežová použila výstižného označení „potenciálně rizikové“ osoby či rodiny. Bc. Novák doplnil, že problémoví jsou rovněž lidé se závislostmi. Společnost Podané ruce má na 500 klientů na heroínu, v lokalitě „Bronxu“ je silná promořenost drogami – „kde se nedaří, tam se daří drogám“, zde je přesah do PS Sociálně rizikové jevy/prevence.

5. Shrnutí

Mgr. Snopek připomenul, že problematika bezdomovectví jednotlivců bude na programu příštího řádného setkání PS 27. května. V příštím týdnu se koná workshop s Katherine Gale.

Brno 25. května 2015

Zapsala: PhDr. Iva Řežábková